Aika 02.12.2026, klo 14:00

Paikka Satasairaala N2 neuvotteluhuone

**Käsiteltävät asiat**

**§ 39** **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

**§ 40** **Kokouksen pöytäkirjantarkastajat**

**§ 41** **Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan ajankohtaiset asiat**

**§ 42** **Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan talouden seuranta 1-10/2026**

**§ 43** **Toimenpideselvitys koskien ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittämistä**

**§ 44** **Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan toiminta vuodelle 2027**

**§ 45** **Tiedoksi merkittävät asiat**

Osallistujat

Jari Lepistö, puheenjohtaja
Jarkko Viljanen, 1. varapuheenjohtaja
Terttu Grönvall, sihteeri
Marketta Juntunen
Bia Kaski
Sanna Kotiranta
Peetu Lahtinen
Jenni Peltola
Maarit Pirinen
Harri Salonen
Johanna Santanen
Heli Sulkava
Heikki Uljas
Jarno Valtonen
Sari Rantanen

**§ 39**
**Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittelyjärjestykseksi hyväksytään esityslista.

## § 40
## Kokouksen pöytäkirjantarkastajat

Hallintosäännön 142 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Bia Kaski ja Peetu Lahtinen.

**§ 41**
**Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan ajankohtaiset asiat**

Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan ajankohtaiset asiat:

- Vierailu: lautakunta vierailee Satasairaalan Simulaatiokeskuksessa.

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Merkitään tiedoksi.

**§ 42**

## Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan talouden seuranta 1-10/2026

SATAHADno-2026-1497

Valmistelijat / lisätiedot:

Hannu-Pekka Neuvonen, hannu-pekka.neuvonen@sata.fi

Liitteet

1 Talouden raportti 1-10 kk 2026 terveys -ja sairaalapalvelut ltk

Hallintosäännön 11 §:n mukaan terveys- ja sairaalapalvelujen lautakunnan tehtävänä on talousarvion toteuman seuranta oman toimialansa osalta.

Lautakunta käsittelee talouden raportin 1-10/2026.

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Terveys- ja sairaalapalvelujen lautakunta päättää

- merkitä talouskatsauksen 1-10/2026 tiedoksi.

**Perhe- ja sosiaalipalveluiden lautakunta, § 20,29.04.2026**
**Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta, § 20,29.04.2026**
**Väestökehityksen ja ikääntyneiden palveluiden lautakunta, § 33,29.04.2026**
**Aluehallitus, § 171,02.06.2026**
**Aluevaltuusto, § 53,08.06.2026**
**Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta, § 43, 02.12.2026**

**§ 43**
**Toimenpideselvitys koskien ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittämistä**

SATAHADno-2025-13315

**Perhe- ja sosiaalipalveluiden lautakunta, 29.04.2026, § 20**

Valmistelijat / lisätiedot:

Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi

Liitteet

1 Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen Satakunnassa, Vihreä aluevaltuustoryhmä, valtuustoaloite 1.12.2025

**Päihde- ja riippuvuustyön palvelupolut ikääntyneille**

Alkoholikatkaisuhoitoon hakeudutaan varaamalla paikka Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Lääkärin lähete tarvitaan ja promillerajan pitää hoitoon tullessa olla alle 1,5‰.

Lääke- tai huumausainevieroitukseen hakeudutaan varaamalla hoidonsuunnitteluaika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä.

Mikäli akuuttia katkaisuhoitoa tarvitsevan asiakkaan fyysinen tai psyykkinen vointi estää omatoimisuuden tai Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä ei ole vapaita asiakaspaikkoja, hänet ohjataan vuodeosastolle katkaisuhoitoon.

Laitosmuotoiseen päihde- ja riippuvuuskuntoutukseen hakeudutaan varaamalla aika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä palvelutarpeen arvioon. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä. Laitosmuotoinen päihde- ja riippuvuuskuntoutus on psykososiaalista kuntoutumista, joten hyötyäkseen kuntoutumisohjelmasta, asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä asiakkaiden tulee olla omatoimisia, eli kyetä omatoimisesti liikkumaan, ylläpitämään henkilökohtaista hygieniaa sekä aterioimaan.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä toimii kaikille avoimia ryhmiä: maanantaisin jatkis-ryhmä klo 18, tiistaisin klo 10 miesten ryhmä ja samaan aikaan naisten ryhmä sekä keskiviikkoisin läheisten ryhmä klo 16. Ryhmät ovat päihteettömiä.

Päihde- ja riippuvuustyön avopalveluihin voi varata ajan soittamalla oman alueen yksikköön tai saapumalla ajanvarauksettomalle vastaanotolle (Porin, Rauman ja Harjavallan päihdeklinikat sekä psykososiaalisen tuen yksikön Kankaanpään, Euran,

Säkylän ja Huittisten tiimit). Asiakasta voidaan tarvittaessa tavata yhdessä ikääntyneiden palvelujen työntekijän kanssa. Tapaamiset ovat keskustelukäyntejä, joista hyötyäkseen asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Päihde- ja riippuvuustyön palvelut perustuvat aina asiakkaan vapaaehtoisuuteen. Avoimet ryhmät ja avopalvelukäynnit ovat maksuttomia.

**Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeen selvitys, läheisten tukemista unohtamatta**

Ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeesta tehdään selvitys yhteistyössä ikääntyneiden toimialueen kanssa keväällä 2026.

**Osaamisen tarpeen selvittäminen**

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tarjoaa muille vastuualueille mahdollisuutta mielenterveys- ja päihdeaiheisiin koulutuksiin. Ikääntyneiden toimialueen kanssa on suunnittelu koulutuksista aloitettu jo loppuvuonna 2025. Tässä yhteydessä myös selvitetään ikääntyneiden henkilöstön osaamisen vahvistamisen tarve asiakkaiden mielenterveys- ja päihdehaasteisiin liittyen. Kevään 2026 aikana kartoitetaan osaamisen tarve ja sovitaan koulutusten aiheet ja aikataulu.

**Suunnitelma ikääntyneille suunnatun ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämisestä**

Satakunnan hyvinvointialueen ehkäisevä päihdetyö perustuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ja on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteita. Ehkäisevä päihdetyö on toteutettu ikäryhmät huomioivana, läpileikkaavana toimintana sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa, kuntien hyvinvointityössä sekä järjestö- ja yhteisöyhteistyössä. Ikääntyneet on huomioitu osana tätä kokonaisuutta erityisesti osallisuutta, toimintakykyä ja turvallista arkea tukevien toimenpiteiden kautta.

Voimassa oleva ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (2024–2025) painottaa matalan kynnyksen toimintaa, järjestöyhteistyötä, asukkaiden osallistumismahdollisuuksien vahvistamista sekä paikalliseen tilannekuvaan perustuvaa kehittämistä. Nämä toimenpiteet tukevat myös ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyshaittojen ennaltaehkäisyä, vaikka ikäerityisiä tavoitteita ei ole erikseen määritelty. Lisäksi tehdään yhteistyötä kuntien ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kanssa. Esimerkiksi Porissa toimii ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori, jonka työ kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin, ml. ikääntyneet. Myös seurakunnilla on erilaisia tukimuotoja eri ikäisille päihteidenkäyttäjille ja muun muassa diakoniatyöntekijöitä, jotka ovat erikoistuneet päihde- ja kriminaalityöhön.

Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämistä jatketaan osana alueellista hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosaa 2026–2029. Suunnitelmaosaan on kirjattu ylätavoitteeksi: Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö sekä vahvistetaan varhaista tukea. Vuoden 2026 aikana laadittavassa ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmassa tullaan varmistamaan, että eri ikä- ja väestöryhmät, mukaan lukien ikääntyneet, huomioidaan systemaattisesti.

Kehittämisen painopisteitä ovat henkilöstön osaamisen vahvistaminen päihteiden käytön varhaisessa tunnistamisessa ja puheeksiotossa, erityisesti alkoholin mini-

intervention hyödyntämisessä, sekä selkeä työnjako hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken. Ikääntyneiden näkökulmasta ehkäisevä työ kytkeytyy erityisesti peruspalveluihin, yhteisöllisiin ja osallisuutta vahvistaviin toimintamalleihin sekä varhaisen tuen rakenteisiin, joita tullaan tarkentamaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laadinnan yhteydessä.

**Pilke-toiminta ja ikääntyneille suunnattu sosiaalinen kuntoutus**

Sininauhaliiton koordinoima Pilke-toiminta tarjoaa vertaistuellista ohjattua ryhmätoimintaa ikääntyneille, joilla on tai on ollut päihdeongelmia. Ryhmään voi osallistua ilman vaatimusta päihteettömyydestä tai raitistumisesta. Toimintaan voi siis osallistua myös päihtyneenä. Ryhmässä ei kuitenkaan käytetä päihteitä. Viikoittain kokoontuvissa Pilke-ryhmissä on ennalta suunniteltua ohjelmaa. Pilke-porukassa ikääntyneen ihmisen on mahdollisuus löytää uudelleen unohtuneita arjen taitoja ja sen myötä vahvistaa omaa elämänhallintaansa. Pilke-porukassa on mahdollisuus vertaistuelliseen osallisuuteen, joko keskusteluun osallistuen tai kuunnellen.

Pilke-toimintaa on Satakunnassa järjestetty Rauman Seudun Katulähetys ry:n toimesta, mutta se on tällä hetkellä tauolla. Porissa seurakunta järjestää Pilke-toimintaa. Satakunnan Sininauha ry järjestää kohtaamispaikkatoimintaa, mutta erityisesti ikääntyneille suunnattuja ryhmiä siellä ei ole. Järjestöjen jatkosuunnitelmista ko. toiminnan suhteen ei ole tällä hetkellä enempää tietoa. Hyvinvointialueen järjestötuki vaikuttaa asiaan myös.

**Tsemppi-toimintamalli** on sosiaalista kuntoutusta ikääntyneille, joilla on haasteita päihteidenkäytön tai mielenterveyden kanssa. Ennaltaehkäisevä palvelu on kehitetty Helsingissä ja tarkoitettu yli 60-vuotiaille, jotka eivät tarvitse raskaita mielenterveys- tai päihdepalveluita, mutta hyötyvät kevyemmästä, ikäerityisestä tuesta. Työntekijöinä toimivat sosiaaliohjaajat, joilla on vahvaa päihde- ja mielenterveystyön osaamista. He jalkautuvat asiakkaan kotiin, jossa kuntoutus tapahtuu. Kuntoutuksen sisältö räätälöidään kunkin asiakkaan tarpeiden mukaan. Työntekijät antavat psykososiaalista tukea sekä tarjoavat erilaisia työkaluja mielen hyvinvoinnin ja päihteettömän arjen tukemiseksi. Sosiaaliohjaaja tapaa asiakastaan keskimäärin kerran viikossa tunnin ajan. Kuntoutusjakso kestää korkeintaan puoli vuotta, minkä aikana asiakas juurruttaa uusia tapoja arkeensa. Yksilöllisen kuntoutuksen lisänä voi olla vertaistuellista ryhmätoimintaa.

Tsemppi-toimintamallia voitaisiin hyvinkin kokeilla myös Satakunnan hyvinvointialueella. Ikääntyneiden palveluissa sosiaaliohjaajia on vain neljä koko maakunnassa, joten työntekijäresurssi on hyvin pieni. Yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa selvitetään mahdollisuutta toimintamallin pilotointiin. Sosiaalista kuntoutusta toteutetaan Sata-alueella tällä hetkellä LiiTu-työssä, jossa asiakkaina on jonkin verran myös ikääntyneitä mielenterveys- ja päihdeasiakkaita.

Ikääntyneiden palveluissa kuntouttava päivätoiminta mahdollistaa ryhmätoimintaan osallistumisen ympäri maakuntaa. Päivätoiminta on tarkoitettu ensisijaisesti sellaisille ikääntyneille, joiden toimintakyky on siinä määrin alentunut, ettei muihin ryhmätoimintoihin (esim. kuntien ja järjestöjen tarjoamat ryhmät) osallistuminen enää onnistu. Myös yli 60-vuotiaille tarkoitetut Hyte-ryhmät ovat osaltaan mielenterveyttä edistävää toimintaa. Hyte-ryhmien päätavoite on muistisairauksien ennaltaehkäisy, mutta ryhmät sisältävät monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoja

**Toimintamalleja etsivästä vanhustyöstä Suomessa ja niiden hyödyntäminen Satakunnassa**

Etsivää vanhustyötä on jo toteutettu Sata-alueella kesästä 2024 alkaen. Tuolloin käynnistyi Ikäkeskuksen pysäkki -toimintamalli, johon haettiin ideoita muiden hyvinvointialueiden toiminnoista. Ikäkeskuksen pysäkki kiertää autolla maakunnan jokaisessa kunnassa, työntekijöinä pysäkillä kaksi geronomia. Kaikkiin kuntiin on sovittu ns. vakiopysäkki, jolloin geronomit ovat tavattavissa tietyssä paikassa, esim. kylätalo, kirjasto, kaupungin olohuone tai muu vastaava keskeinen paikka. Lisäksi geronomit käyvät paikoissa, joita ei ole ennalta sovittu, kuten kauppojen parkkipaikoilla, toreilla tai isojen taloyhtiöiden pihoilla, joissa ikääntyvien oletetaan liikkuvan. Näissä paikoissa pyritään tapaamaan ja kontaktoimaan sellaisia ikääntyneitä, jotka eivät oma-aloitteisesti olisi hakeutuneet pysäkille tai palveluihin. Ikäkeskuksen pysäkin tarkoituksena on jakaa monipuolisesti tietoa ikääntyneitä koskevista asioista, opastaa heitä esim. digipalveluissa sekä tukea hyvinvointia ja itsenäistä selviytymistä. Toiminnassa tehdään aktiivista yhteistyötä kuntien ja 3. sektorin kanssa. Tällä hetkellä ikääntyneiden toimialueella vahvistetaan ja edelleen kehitetään tätä toimintamallia, eikä koeta tarpeelliseksi aloittaa muuta etsivää vanhustyötä sen rinnalle.

**Ehdotus**
Esittelijä: Hanna-Leena Markki

Perhe- ja sosiaalipalveluiden lautakunta päättää

- merkitä vastineen valtuustoaloitteeseen tiedoksi sekä esittää aluehallitukselle, että aluehallitus lähettää vastineen aluevaltuustolle.

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

---

**Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta, 29.04.2026, § 20**

Valmistelijat / lisätiedot:

Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi

Liitteet

1 Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen Satakunnassa, Vihreä aluevaltuustoryhmä, valtuustoaloite 1.12.2025

**Päihde- ja riippuvuustyön palvelupolut ikääntyneille**

Alkoholikatkaisuhoitoon hakeudutaan varaamalla paikka Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Lääkärin lähete tarvitaan ja promillerajan pitää hoitoon tullessa olla alle 1,5‰.

Lääke- tai huumausainevieroitukseen hakeudutaan varaamalla hoidonsuunnitteluaika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä.

Mikäli akuuttia katkaisuhoitoa tarvitsevan asiakkaan fyysinen tai psyykkinen vointi estää omatoimisuuden tai Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä ei ole vapaita asiakaspaikkoja, hänet ohjataan vuodeosastolle katkaisuhoitoon.

Laitosmuotoiseen päihde- ja riippuvuuskuntoutukseen hakeudutaan varaamalla aika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä palvelutarpeen arvioon. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä. Laitosmuotoinen päihde- ja riippuvuuskuntoutus on psykososiaalista kuntoutumista, joten hyötyäkseen kuntoutumisohjelmasta, asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä asiakkaiden tulee olla omatoimisia, eli kyetä omatoimisesti liikkumaan, ylläpitämään henkilökohtaista hygieniaa sekä aterioimaan.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä toimii kaikille avoimia ryhmiä: maanantaisin jatkis-ryhmä klo 18, tiistaisin klo 10 miesten ryhmä ja samaan aikaan naisten ryhmä sekä keskiviikkoisin läheisten ryhmä klo 16. Ryhmät ovat päihteettömiä.

Päihde- ja riippuvuustyön avopalveluihin voi varata ajan soittamalla oman alueen yksikköön tai saapumalla ajanvarauksettomalle vastaanotolle (Porin, Rauman ja Harjavallan päihdeklinikat sekä psykososiaalisen tuen yksikön Kankaanpään, Euran, Säkylän ja Huittisten tiimit). Asiakasta voidaan tarvittaessa tavata yhdessä ikääntyneiden palvelujen työntekijän kanssa. Tapaamiset ovat keskustelukäyntejä, joista hyötyäkseen asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Päihde- ja riippuvuustyön palvelut perustuvat aina asiakkaan vapaaehtoisuuteen. Avoimet ryhmät ja avopalvelukäynnit ovat maksuttomia.

**Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeen selvitys, läheisten tukemista unohtamatta**

Ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeesta tehdään selvitys yhteistyössä ikääntyneiden toimialueen kanssa keväällä 2026.

**Osaamisen tarpeen selvittäminen**

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tarjoaa muille vastuualueille mahdollisuutta mielenterveys- ja päihdeaiheisiin koulutuksiin. Ikääntyneiden toimialueen kanssa on suunnittelu koulutuksista aloitettu jo loppuvuonna 2025. Tässä yhteydessä myös selvitetään ikääntyneiden henkilöstön osaamisen vahvistamisen tarve asiakkaiden mielenterveys- ja päihdehaasteisiin liittyen. Kevään 2026 aikana kartoitetaan osaamisen tarve ja sovitaan koulutusten aiheet ja aikataulu.

**Suunnitelma ikääntyneille suunnatun ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämisestä**

Satakunnan hyvinvointialueen ehkäisevä päihdetyö perustuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ja on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteita. Ehkäisevä päihdetyö on toteutettu ikäryhmät huomioivana, läpileikkaavana toimintana sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa, kuntien hyvinvointityössä sekä järjestö- ja yhteisöyhteistyössä. Ikääntyneet on huomioitu osana tätä kokonaisuutta erityisesti osallisuutta, toimintakykyä ja turvallista arkea tukevien toimenpiteiden kautta.

Voimassa oleva ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (2024–2025) painottaa matalan kynnyksen toimintaa, järjestöyhteistyötä, asukkaiden osallistumismahdollisuuksien vahvistamista sekä paikalliseen tilannekuvaan perustuvaa kehittämistä. Nämä toimenpiteet tukevat myös ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyshaittojen ennaltaehkäisyä, vaikka ikäerityisiä tavoitteita ei ole erikseen määritelty. Lisäksi tehdään yhteistyötä kuntien ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kanssa. Esimerkiksi Porissa toimii ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori, jonka työ kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin, ml. ikääntyneet. Myös seurakunnilla on erilaisia tukimuotoja eri ikäisille päihteidenkäyttäjille ja muun muassa diakoniatyöntekijöitä, jotka ovat erikoistuneet päihde- ja kriminaalityöhön.

Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämistä jatketaan osana alueellista hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosaa 2026–2029. Suunnitelmaosaan on kirjattu ylätavoitteeksi: Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö sekä vahvistetaan varhaista tukea. Vuoden 2026 aikana laadittavassa ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmassa tullaan varmistamaan, että eri ikä- ja väestöryhmät, mukaan lukien ikääntyneet, huomioidaan systemaattisesti.

Kehittämisen painopisteitä ovat henkilöstön osaamisen vahvistaminen päihteiden käytön varhaisessa tunnistamisessa ja puheeksiotossa, erityisesti alkoholin mini-intervention hyödyntämisessä, sekä selkeä työnjako hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken. Ikääntyneiden näkökulmasta ehkäisevä työ kytkeytyy erityisesti peruspalveluihin, yhteisöllisiin ja osallisuutta vahvistaviin toimintamalleihin sekä varhaisen tuen rakenteisiin, joita tullaan tarkentamaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laadinnan yhteydessä.

**Pilke-toiminta ja ikääntyneille suunnattu sosiaalinen kuntoutus**

Sininauhaliiton koordinoima Pilke-toiminta tarjoaa vertaistuellista ohjattua ryhmätoimintaa ikääntyneille, joilla on tai on ollut päihdeongelmia. Ryhmään voi osallistua ilman vaatimusta päihteettömyydestä tai raitistumisesta. Toimintaan voi siis osallistua myös päihtyneenä. Ryhmässä ei kuitenkaan käytetä päihteitä. Viikoittain kokoontuvissa Pilke-ryhmissä on ennalta suunniteltua ohjelmaa. Pilke-porukassa ikääntyneen ihmisen on mahdollisuus löytää uudelleen unohtuneita arjen taitoja ja sen myötä vahvistaa omaa elämänhallintaansa. Pilke-porukassa on mahdollisuus vertaistuelliseen osallisuuteen, joko keskusteluun osallistuen tai kuunnellen.

Pilke-toimintaa on Satakunnassa järjestetty Rauman Seudun Katulähetys ry:n toimesta, mutta se on tällä hetkellä tauolla. Porissa seurakunta järjestää Pilke-toimintaa. Satakunnan Sininauha ry järjestää kohtaamispaikkatoimintaa, mutta erityisesti ikääntyneille suunnattuja ryhmiä siellä ei ole. Järjestöjen jatkosuunnitelmista ko. toiminnan suhteen ei ole tällä hetkellä enempää tietoa. Hyvinvointialueen järjestötuki vaikuttaa asiaan myös.

**Tsemppi-toimintamalli** on sosiaalista kuntoutusta ikääntyneille, joilla on haasteita päihteidenkäytön tai mielenterveyden kanssa. Ennaltaehkäisevä palvelu on kehitetty Helsingissä ja tarkoitettu yli 60-vuotiaille, jotka eivät tarvitse raskaita mielenterveys- tai päihdepalveluita, mutta hyötyvät kevyemmästä, ikäerityisestä tuesta. Työntekijöinä toimivat sosiaaliohjaajat, joilla on vahvaa päihde- ja mielenterveystyön osaamista. He jalkautuvat asiakkaan kotiin, jossa kuntoutus tapahtuu. Kuntoutuksen sisältö räätälöidään kunkin asiakkaan tarpeiden mukaan. Työntekijät antavat psykososiaalista

tukea sekä tarjoavat erilaisia työkaluja mielen hyvinvoinnin ja päihteettömän arjen tukemiseksi. Sosiaaliohjaaja tapaa asiakastaan keskimäärin kerran viikossa tunnin ajan. Kuntoutusjakso kestää korkeintaan puoli vuotta, minkä aikana asiakas juurruttaa uusia tapoja arkeensa. Yksilöllisen kuntoutuksen lisänä voi olla vertaistuellista ryhmätoimintaa.

Tsemppi-toimintamallia voitaisiin hyvinkin kokeilla myös Satakunnan hyvinvointialueella. Ikääntyneiden palveluissa sosiaaliohjaajia on vain neljä koko maakunnassa, joten työntekijäresurssi on hyvin pieni. Yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa selvitetään mahdollisuutta toimintamallin pilotointiin. Sosiaalista kuntoutusta toteutetaan Sata-alueella tällä hetkellä LiiTu-työssä, jossa asiakkaina on jonkin verran myös ikääntyneitä mielenterveys- ja päihdeasiakkaita.

Ikääntyneiden palveluissa kuntouttava päivätoiminta mahdollistaa ryhmätoimintaan osallistumisen ympäri maakuntaa. Päivätoiminta on tarkoitettu ensisijaisesti sellaisille ikääntyneille, joiden toimintakyky on siinä määrin alentunut, ettei muihin ryhmätoimintoihin (esim. kuntien ja järjestöjen tarjoamat ryhmät) osallistuminen enää onnistu. Myös yli 60-vuotiaille tarkoitetut Hyte-ryhmät ovat osaltaan mielenterveyttä edistävää toimintaa. Hyte-ryhmien päätavoite on muistisairauksien ennaltaehkäisy, mutta ryhmät sisältävät monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoja

**Toimintamalleja etsivästä vanhustyöstä Suomessa ja niiden hyödyntäminen Satakunnassa**

Etsivää vanhustyötä on jo toteutettu Sata-alueella kesästä 2024 alkaen. Tuolloin käynnistyi Ikäkeskuksen pysäkki -toimintamalli, johon haettiin ideoita muiden hyvinvointialueiden toiminnoista. Ikäkeskuksen pysäkki kiertää autolla maakunnan jokaisessa kunnassa, työntekijöinä pysäkillä kaksi geronomia. Kaikkiin kuntiin on sovittu ns. vakiopysäkki, jolloin geronomit ovat tavattavissa tietyssä paikassa, esim. kylätalo, kirjasto, kaupungin olohuone tai muu vastaava keskeinen paikka. Lisäksi geronomit käyvät paikoissa, joita ei ole ennalta sovittu, kuten kauppojen parkkipaikoilla, toreilla tai isojen taloyhtiöiden pihoilla, joissa ikääntyvien oletetaan liikkuvan. Näissä paikoissa pyritään tapaamaan ja kontaktoimaan sellaisia ikääntyneitä, jotka eivät oma-aloitteisesti olisi hakeutuneet pysäkille tai palveluihin. Ikäkeskuksen pysäkin tarkoituksena on jakaa monipuolisesti tietoa ikääntyneitä koskevista asioista, opastaa heitä esim. digipalveluissa sekä tukea hyvinvointia ja itsenäistä selviytymistä. Toiminnassa tehdään aktiivista yhteistyötä kuntien ja 3. sektorin kanssa. Tällä hetkellä ikääntyneiden toimialueella vahvistetaan ja edelleen kehitetään tätä toimintamallia, eikä koeta tarpeelliseksi aloittaa muuta etsivää vanhustyötä sen rinnalle.

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta päättää

- merkitä vastineen valtuustoaloitteeseen tiedoksi sekä esittää aluehallitukselle, että aluehallitus lähettää vastineen aluevaltuustolle.

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

**Väestökehityksen ja ikääntyneiden palveluiden lautakunta, 29.04.2026, § 33**

Valmistelijat / lisätiedot:

Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi

Liitteet

1 Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen Satakunnassa, Vihreä aluevaltuustoryhmä, valtuustoaloite 1.12.2025

**Päihde- ja riippuvuustyön palvelupolut ikääntyneille**

Alkoholikatkaisuhoitoon hakeudutaan varaamalla paikka Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Lääkärin lähete tarvitaan ja promillerajan pitää hoitoon tullessa olla alle 1,5‰.

Lääke- tai huumausainevieroitukseen hakeudutaan varaamalla hoidonsuunnitteluaika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä.

Mikäli akuuttia katkaisuhoitoa tarvitsevan asiakkaan fyysinen tai psyykkinen vointi estää omatoimisuuden tai Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä ei ole vapaita asiakaspaikkoja, hänet ohjataan vuodeosastolle katkaisuhoitoon.

Laitosmuotoiseen päihde- ja riippuvuuskuntoutukseen hakeudutaan varaamalla aika Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksiköstä palvelutarpeen arvioon. Arviokäynnillä voi asiakkaan suostumuksella olla mukana myös ikääntyneiden palvelujen työntekijä. Laitosmuotoinen päihde- ja riippuvuuskuntoutus on psykososiaalista kuntoutumista, joten hyötyäkseen kuntoutumisohjelmasta, asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä asiakkaiden tulee olla omatoimisia, eli kyetä omatoimisesti liikkumaan, ylläpitämään henkilökohtaista hygieniaa sekä aterioimaan.

Porin katkaisuhoito- ja kuntoutumisyksikössä toimii kaikille avoimia ryhmiä: maanantaisin jatkis-ryhmä klo 18, tiistaisin klo 10 miesten ryhmä ja samaan aikaan naisten ryhmä sekä keskiviikkoisin läheisten ryhmä klo 16. Ryhmät ovat päihteettömiä.

Päihde- ja riippuvuustyön avopalveluihin voi varata ajan soittamalla oman alueen yksikköön tai saapumalla ajanvarauksettomalle vastaanotolle (Porin, Rauman ja Harjavallan päihdeklinikat sekä psykososiaalisen tuen yksikön Kankaanpään, Euran, Säkylän ja Huittisten tiimit). Asiakasta voidaan tarvittaessa tavata yhdessä ikääntyneiden palvelujen työntekijän kanssa. Tapaamiset ovat keskustelukäyntejä, joista hyötyäkseen asiakkaalla tulee olla riittävät voimavarat kognitiiviseen reflektioon.

Päihde- ja riippuvuustyön palvelut perustuvat aina asiakkaan vapaaehtoisuuteen. Avoimet ryhmät ja avopalvelukäynnit ovat maksuttomia.

**Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeen selvitys, läheisten tukemista unohtamatta**

Ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalveluiden tarpeesta tehdään selvitys yhteistyössä ikääntyneiden toimialueen kanssa keväällä 2026.

**Osaamisen tarpeen selvittäminen**

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tarjoaa muille vastuualueille mahdollisuutta mielenterveys- ja päihdeaiheisiin koulutuksiin. Ikääntyneiden toimialueen kanssa on suunnittelu koulutuksista aloitettu jo loppuvuonna 2025. Tässä yhteydessä myös selvitetään ikääntyneiden henkilöstön osaamisen vahvistamisen tarve asiakkaiden mielenterveys- ja päihdehaasteisiin liittyen. Kevään 2026 aikana kartoitetaan osaamisen tarve ja sovitaan koulutusten aiheet ja aikataulu.

**Suunnitelma ikääntyneille suunnatun ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämisestä**

Satakunnan hyvinvointialueen ehkäisevä päihdetyö perustuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) ja on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) rakenteita. Ehkäisevä päihdetyö on toteutettu ikäryhmät huomioivana, läpileikkaavana toimintana sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluissa, kuntien hyvinvointityössä sekä järjestö- ja yhteisöyhteistyössä. Ikääntyneet on huomioitu osana tätä kokonaisuutta erityisesti osallisuutta, toimintakykyä ja turvallista arkea tukevien toimenpiteiden kautta.

Voimassa oleva ehkäisevän päihdetyön suunnitelma (2024–2025) painottaa matalan kynnyksen toimintaa, järjestöyhteistyötä, asukkaiden osallistumismahdollisuuksien vahvistamista sekä paikalliseen tilannekuvaan perustuvaa kehittämistä. Nämä toimenpiteet tukevat myös ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyshaittojen ennaltaehkäisyä, vaikka ikäerityisiä tavoitteita ei ole erikseen määritelty. Lisäksi tehdään yhteistyötä kuntien ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kanssa. Esimerkiksi Porissa toimii ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön koordinaattori, jonka työ kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin, ml. ikääntyneet. Myös seurakunnilla on erilaisia tukimuotoja eri ikäisille päihteidenkäyttäjille ja muun muassa diakoniatyöntekijöitä, jotka ovat erikoistuneet päihde- ja kriminaalityöhön.

Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön kehittämistä jatketaan osana alueellista hyvinvointikertomuksen suunnitelmaosaa 2026–2029. Suunnitelmaosaan on kirjattu ylätavoitteeksi: Lisätään asukkaiden mahdollisuuksia ennaltaehkäistä päihteiden käytön aloittamista, vähentää tai lopettaa päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö sekä vahvistetaan varhaista tukea. Vuoden 2026 aikana laadittavassa ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelmassa tullaan varmistamaan, että eri ikä- ja väestöryhmät, mukaan lukien ikääntyneet, huomioidaan systemaattisesti.

Kehittämisen painopisteitä ovat henkilöstön osaamisen vahvistaminen päihteiden käytön varhaisessa tunnistamisessa ja puheeksiotossa, erityisesti alkoholin mini-intervention hyödyntämisessä, sekä selkeä työnjako hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kesken. Ikääntyneiden näkökulmasta ehkäisevä työ kytkeytyy erityisesti peruspalveluihin, yhteisöllisiin ja osallisuutta vahvistaviin toimintamalleihin sekä varhaisen tuen rakenteisiin, joita tullaan tarkentamaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelman laadinnan yhteydessä.

**Pilke-toiminta ja ikääntyneille suunnattu sosiaalinen kuntoutus**

Sininauhaliiton koordinoima Pilke-toiminta tarjoaa vertaistuellista ohjattua ryhmätoimintaa ikääntyneille, joilla on tai on ollut päihdeongelmia. Ryhmään voi osallistua ilman vaatimusta päihteettömyydestä tai raitistumisesta. Toimintaan voi siis osallistua myös päihtyneenä. Ryhmässä ei kuitenkaan käytetä päihteitä. Viikoittain kokoontuvissa Pilke-ryhmissä on ennalta suunniteltua ohjelmaa. Pilke-porukassa ikääntyneen ihmisen on mahdollisuus löytää uudelleen unohtuneita arjen taitoja ja sen myötä vahvistaa omaa elämänhallintaansa. Pilke-porukassa on mahdollisuus vertaistuelliseen osallisuuteen, joko keskusteluun osallistuen tai kuunnellen.

Pilke-toimintaa on Satakunnassa järjestetty Rauman Seudun Katulähetys ry:n toimesta, mutta se on tällä hetkellä tauolla. Porissa seurakunta järjestää Pilke-toimintaa. Satakunnan Sininauha ry järjestää kohtaamispaikkatoimintaa, mutta erityisesti ikääntyneille suunnattuja ryhmiä siellä ei ole. Järjestöjen jatkosuunnitelmista ko. toiminnan suhteen ei ole tällä hetkellä enempää tietoa. Hyvinvointialueen järjestötuki vaikuttaa asiaan myös.

**Tsemppi-toimintamalli** on sosiaalista kuntoutusta ikääntyneille, joilla on haasteita päihteidenkäytön tai mielenterveyden kanssa. Ennaltaehkäisevä palvelu on kehitetty Helsingissä ja tarkoitettu yli 60-vuotiaille, jotka eivät tarvitse raskaita mielenterveys- tai päihdepalveluita, mutta hyötyvät kevyemmästä, ikäerityisestä tuesta. Työntekijöinä toimivat sosiaaliohjaajat, joilla on vahvaa päihde- ja mielenterveystyön osaamista. He jalkautuvat asiakkaan kotiin, jossa kuntoutus tapahtuu. Kuntoutuksen sisältö räätälöidään kunkin asiakkaan tarpeiden mukaan. Työntekijät antavat psykososiaalista tukea sekä tarjoavat erilaisia työkaluja mielen hyvinvoinnin ja päihteettömän arjen tukemiseksi. Sosiaaliohjaaja tapaa asiakastaan keskimäärin kerran viikossa tunnin ajan. Kuntoutusjakso kestää korkeintaan puoli vuotta, minkä aikana asiakas juurruttaa uusia tapoja arkeensa. Yksilöllisen kuntoutuksen lisänä voi olla vertaistuellista ryhmätoimintaa.

Tsemppi-toimintamallia voitaisiin hyvinkin kokeilla myös Satakunnan hyvinvointialueella. Ikääntyneiden palveluissa sosiaaliohjaajia on vain neljä koko maakunnassa, joten työntekijäresurssi on hyvin pieni. Yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa selvitetään mahdollisuutta toimintamallin pilotointiin. Sosiaalista kuntoutusta toteutetaan Sata-alueella tällä hetkellä LiiTu-työssä, jossa asiakkaina on jonkin verran myös ikääntyneitä mielenterveys- ja päihdeasiakkaita.

Ikääntyneiden palveluissa kuntouttava päivätoiminta mahdollistaa ryhmätoimintaan osallistumisen ympäri maakuntaa. Päivätoiminta on tarkoitettu ensisijaisesti sellaisille ikääntyneille, joiden toimintakyky on siinä määrin alentunut, ettei muihin ryhmätoimintoihin (esim. kuntien ja järjestöjen tarjoamat ryhmät) osallistuminen enää onnistu. Myös yli 60-vuotiaille tarkoitetut Hyte-ryhmät ovat osaltaan mielenterveyttä edistävää toimintaa. Hyte-ryhmien päätavoite on muistisairauksien ennaltaehkäisy, mutta ryhmät sisältävät monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teemoja

**Toimintamalleja etsivästä vanhustyöstä Suomessa ja niiden hyödyntäminen Satakunnassa**

Etsivää vanhustyötä on jo toteutettu Sata-alueella kesästä 2024 alkaen. Tuolloin käynnistyi Ikäkeskuksen pysäkki -toimintamalli, johon haettiin ideoita muiden hyvinvointialueiden toiminnoista. Ikäkeskuksen pysäkki kiertää autolla maakunnan jokaisessa kunnassa, työntekijöinä pysäkillä kaksi geronomia. Kaikkiin kuntiin on sovittu ns. vakiopysäkki, jolloin geronomit ovat tavattavissa tietyssä paikassa, esim. kylätalo, kirjasto, kaupungin olohuone tai muu vastaava keskeinen paikka. Lisäksi geronomit käyvät paikoissa, joita ei ole ennalta sovittu, kuten kauppojen parkkipaikoilla, toreilla tai isojen taloyhtiöiden pihoilla, joissa ikääntyvien oletetaan liikkuvan. Näissä paikoissa pyritään tapaamaan ja kontaktoimaan sellaisia ikääntyneitä, jotka eivät oma-aloitteisesti olisi hakeutuneet pysäkille tai palveluihin. Ikäkeskuksen pysäkin tarkoituksena on jakaa monipuolisesti tietoa ikääntyneitä koskevista asioista, opastaa heitä esim. digipalveluissa sekä tukea hyvinvointia ja itsenäistä selviytymistä. Toiminnassa tehdään aktiivista yhteistyötä kuntien ja 3. sektorin kanssa. Tällä hetkellä ikääntyneiden toimialueella vahvistetaan ja edelleen kehitetään tätä toimintamallia, eikä koeta tarpeelliseksi aloittaa muuta etsivää vanhustyötä sen rinnalle.

**Ehdotus**
Esittelijä: Jaana Männikkö

Väestökehityksen ja ikääntyneiden palveluiden lautakunta päättää

- merkitä vastineen valtuustoaloitteeseen tiedoksi sekä esittää aluehallitukselle, että aluehallitus lähettää vastineen aluevaltuustolle.

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

---

**Aluehallitus, 02.06.2026, § 171**

Valmistelijat / lisätiedot:

Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi

Liitteet

1 Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen Satakunnassa, Vihreä aluevaltuustoryhmä, valtuustoaloite 1.12.2025

Asian esittelyteksti perhe- ja sosiaalipalveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 20, terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 20 sekä väestökehityksen ja ikääntyneiden palveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 33.

**Ehdotus**
Esittelijä: Tero Mäkiranta, hyvinvointialuejohtaja

Aluehallitus päättää

- merkitä tiedoksi ja ehdottaa aluevaltuustolle, että aluevaltuusto merkitsee tehdyt toimenpiteet tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen ja toteaa, että aloite on loppuun käsitelty
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

---

**Aluevaltuusto, 08.06.2026, § 53**

Liitteet

1 Ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen Satakunnassa, Vihreä aluevaltuustoryhmä, valtuustoaloite 1.12.2025

Asian esittelyteksti perhe- ja sosiaalipalveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 20, terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 20, väestökehityksen ja ikääntyneiden palveluiden lautakunnan kokouksessa 29.4.2026 § 33 ja aluehallituksen kokouksessa 2.6.2026 § 171.

**Ehdotus**

Aluevaltuusto päättää

- merkitä tehdyt toimenpiteet tiedoksi vastauksena valtuustoaloitteeseen ja toteaa, että aloite on loppuun käsitelty.

**Päätös**
Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Lisäksi hyväksyttiin yksimielisesti toimenpidealoitteena aluevaltuutettu Jenni Laurilan tekemä ehdotus jossa aluevaltuusto toivoo, että vastineessa esitettyjen toimenpiteiden (selvityksen tulokset, koulutussuunnitelma sekä selvitys mahdollisuudesta Tsemppi-toimintamallin pilotointiin) seuranta ja toteutus esitellään valmistelussa mukana olleille lautakunnille.

---

**Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta, 02.12.2026, § 43**

Valmistelijat / lisätiedot:

Matti Järvinen, matti.jarvinen@sata.fi
Henna-Riikka Seppälä, henna-riikka.seppala@sata.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen; toimenpideselvitys

**Valmistelijat**

Matti Järvinen, Vastuualuejohtaja, Mielenterveys- ja päihdepalvelut,

Henna-Riikka Seppälä, Vastuuyksikön päällikkö, Ikääntyneiden ennaltaehkäisevät palvelut

Aluevaltuustossa käsiteltiin 8.6.2026 *vastinetta valtuustoaloitteeseen koskien ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittämistä Satakunnassa (§ 53),* jonka käsitellyn yhteydessä jätettiin toimenpidealoite. Toimenpidealoitteessa esitettiin, että vastineessa esitettyjen toimenpiteiden (selvityksen tulokset, koulutussuunnitelma sekä selvitys mahdollisuudesta Tsemppi- toimintamallin pilotointiin) seuranta ja toteutus esitellään vielä valmistelussa mukana olleelle lautakunnalle. Toimenpiteiden seurantaa ei ole vielä tässä vaiheessa valmiina esitettäväksi, mutta toimenpideselvitys ja toteutuksen suunnitelma ovat.

Tarvittavien toimenpiteiden pohjaksi selvitettiin päihde- ja mielenterveyspalvelujen tarpeessa olevien ikääntyneiden lukumäärää (arvio), henkilöstön koulutustarpeita sekä Tsemppi-toimintamallin toteutusvaihtoehtoja.

***Arvio Miepä-asiakkaiden lukumäärästä***

Kotihoidon ja Arvien esihenkilöt arvioivat, että noin kolmasosalla asiakkaista on jonkinlaista haastetta mielenterveyden tai päihteiden kanssa. Varsinaisten palvelujen tarpeessa olevien lukumäärä on pienempi. Miepä-ongelmat vaikeuttavat ikääntyneiden palvelujen, esim. kotihoidon, toteutusta. Mielenterveys nähdään tällä hetkellä isompana tekijänä, joka helposti johtaa muihin vaikeuksiin. Runsas päihteidenkäyttö aiheuttaa haasteita erityisesti lääkehoidon toteuttamiseen, ravitsemusongelmiin sekä lisää erilaisia tapaturmia.

***Työntekijöiden koulutustarpeet***

Esihenkilöiden kanssa on keskusteltu ja pyydetty tietoa mitä koulutuksia olisi ensisijaisesti tarve saada. Tässä yhteydessä on tullut esiin, että ikääntyneiden palveluissa on menossa melko runsaasti koulutuksia (mm. validaatio-koulutus), joten tänä vuonna ei ole laajoja koulutuksia mahdollista toteuttaa. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kohtaamiseen ja heidän kanssaan toimimisen osaamisen lisäämisen tarve on kuitenkin tunnistettu ja henkilöstön osaamista tullaan tämän osalta vahvistamaan lähivuosina.

Tarpeina on tuotu esiin Audit-/puheeksiotto-koulutus, motivoiva haastattelu -koulutus ja haastavien asiakkaiden kanssa toimiminen (mm. aggressiiviset, itsemurhasta puhuvat tai itsemurhariskissä olevat). Tarvetta on myös erityisosaamiskoulutukseen gerontologisille sosiaalityöntekijöille. Jatkossa voidaan ainakin Tyhy-tilaisuuksiin yhdistää koulutusta, esimerkkeinä on mainittu yleistietoa ja perusosaamista mt- ja päihdeasioista.

Esiin on tullut tarve myös erilaisista konsultaatiokäytännöistä sopiminen miepä- ja ikääntyneiden palvelujen työntekijöiden välillä. Yhteiset pelisäännöt on saatava selkeiksi ja lisäksi selkeytettävä sitä, milloin miepä-palvelujen kynnys ylittyy. Kotihoidon Meri-Porin tiimin sairaanhoitajien kanssa on hiljattain aloitettu masennuksen hoitoon tarkoitettu pilotti (IPC-interventio). Kokemusten perusteella

koulutusta ja toimintamallia laajennetaan muille kotihoidon alueille joko sellaisenaan tai kokemusarvion mukaan muokattuna.

Vuoden 2027 sisäiset miepä -koulutukset pohjautuvat pitkälti näihin kokemuksiin lisättynä muilla esiin tulevilla tarpeilla (vuosittain sovitaan yhteisesti mitä koulutusta sisäisesti on tarve toteuttaa).

***Tsemppi-toimintamalli***

Tsemppi-toimintamalli on yksi muoto sosiaalisesta kuntoutuksesta. Sosiaalinen kuntoutus jäämässä pois palveluvalikoimasta uudessa SHL-lakiluonnoksessa – tämä tulee huomioida, kun toimintaa suunnitellaan.

Tsempin satakuntalainen versio voisi perustua tehostettuun yhteistyöhön miepä- ja ikääntyneiden palvelujen kesken. Yhteisiä asiakkaita miepä + gersos onkin jo jonkin verran.

Esimerkkejä keskeisestä yhteistyöstä miepä-palvelut vs. ikääntyneiden palvelut

- uuden toimintamallin tai yhteistyön kehittäminen LiiTun ja kotihoidon tai sosiaaliohjauksen väliin
- yksilöllinen tuki ja lisäksi mahdollisuus osallistua johonkin ryhmään
- ikääntyneille suunnatut vertaisryhmät – onko mahdollisuuksia järjestää, miten ja missä

Työntekijöiden osaamisen vahvistaminen toimintamallin toteuttamiseksi;

- tavoitteellinen keskustelutuki à työntekijän taidot kuntouttavaan, sitouttavaan keskusteluun
- ahdistuneisuuden hoito
- riippuvuuksien hoito
- mahdollisesti lyhytterapeuttinen koulutus sosiaalityöntekijöille ja sosiaaliohjaajille

**Ehdotus toimenpiteistä**

1) Työntekijöiden koulutusten suunnittelu ja aikataulutus

2) Uudenlaisen yhteistyön ja toimintamallin suunnittelu yhteistyössä miepä- ja ikääntyneiden palvelujen kanssa (sis. konsultaatiokäytännöt ja uusi tehostetun yhtyeistyön toimintamalli)

3) Pilotointi sovitulla alueella ja toiminnan laajennus koko Satakuntaan saadun kokemuksen perusteella

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta päättää

- merkitä tiedoksi toimenpideselvityksen koskien ikäerityisten päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittämistä Satakunnassa.

**§ 44**

## Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunnan toiminta vuodelle 2027

Terveys- ja sairaalapalveluiden lautakunta käy keskustelun ensi vuoden käsiteltävistä asioista ja tutustumiskohteista.

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Merkitään tiedoksi.

**§ 45**
**Tiedoksi merkittävät asiat**

**Ehdotus**
Esittelijä: Sari Rantanen

Merkitään tiedoksi.